

Knjiga o arhitektu Frane Gotovcu (1928.-1990.)
Vesna Perković-Jović, Arhitektonski fakultet u Splitu
DAZ, 7.3.2016.

PRVO:

KNJIGA O HRVATSKOJ GRADITELJSKOJ BAŠTINI

U nizu znanstvenih istraživanja zlatnog doba graditeljstva, evo još jedne knjige, ovaj put o radu i djelu arhitekta Frane Gotovca. Izučavanje njegova djela započeto je objavljivanjem oglada i članaka pisanih od 1960.-1990. u knjizi „IZAZOV PROSTORA“ izdane u Društvu arhitekata Splita 1995. uređene od M. Gamulina i R. Plejića.

Nastavno s tom knjigom, idu dugogodišnja istraživanja arhitektice Vesne Perković-Jović objavljena u ovoj knjizi danas. U vremenu od 1995. do danas mnogo se toga promijenilo i pošlo prema zlu.

S ovom knjigom dobili smo vrijedno znanstveno djelo s ciljem približavanja zaboravljenih vrijednosti prošlosti hipijejskog doba, novoj generaciji hrvatskih arhitekata s nadom u bolje sutra.

LOVOROV VIJENAC ZA OBITELJ UDRUŽENU U ZNANJU.

Kultura bi uginula bez znanstvenika. Zato veliko hvala arhitektici Vesni Perković-Jović o promišljanju djela arhitekta Frane Gotovca. Hvala i njenim kolegama iz Splita R. Plejiću i D. Kovačiću. S knjigom oni donose u Zagreb proljeće i mediteranski duh toliko potreban ovom podneblju.

Također, grand merci recenzentima knjige, profesorima Hildegard Anf-Franić i Lenku Pleštini, angelusima koji bdiju nad odgojem mladih arhitekata Zagrebačkog fakulteta.

Hvala jednim i drugima tim smionim ljudima i putnicima prostorom znanja.

KULTURNI SPLIT IZNOVA U ZAGREBU.

Mediteranci su veoma izbirljivi ljudi. Bilo je ugodno slušati njihove rasprave prilikom prezentacije knjige u Društvu arhitekata Zagreba. One živo svjedoče o kulturi Splita, prezentirajući viteški duh arhitekta Frane Gotovca. Kao da je on ovdje s nama. Prisutan je i duh Vesninog oca, dr. Zdeslava Perkovića. Sjetimo se s radošću osoba koje su označile Split centrom hrvatske kulture krajem prošlog stoljeća.

DAR BOGA MORA NEPTUNA.

Tako sam doživio primitak knjige. Držeći je u rukama poput KRISTALA, knjiga formatom i oblikom priziva na Dioklecijanovu palaču, u omjeru tlocrtnih dimenzija 160x200 m. To je iznimno vrijedno i popularno znanstveno djelo. U knjizi je ukoričen radni opus Frane Gotovca, kojeg je autorica protumačila i razjasnila temeljito. Sve tajne tog kristala s mora, obrazložene su jednostavno i s lakoćom. Očito je autorica potpunoma odana poznavanju djela i opusa Frane Gotovca. Čitajući knjigu doživio sam više nego iz vlastitog iskustva s Franom Gotovcem.

LJEPOTA KNJIGE ARABESKA U STRIPU.

Kompozicija knjige Vesne Perković-Jović je živahna ritma u različitosti sadržaja, vrsti i opisu djela. Da bi čitaocu približila djelo Frane Gotovca, opisuje događanja u prostoru i vremenu nastanka djela. Odmah potom, smještavajući problematiku u našu svakodnevicu. Taj korak nazad na putu naprijed radi na stripovni način, nizajući svoje prekrasne crteže s romantičnim vokabularom! Knjiga je to horizonta, poveznica zlatnog doba graditeljstva s ovime danas prema futuru.

DRUGO:

KNJIGA – ZNANSTVENO DJELO NOVE RENESANSE.

Rat traje kratko, a posljedice ostaju desetljeća. Zato je dobro došao rad Vesne Perković-Jović u pojavno obnovljivoj kulturi društva i novoj pažljivoj i nježnoj estetici. Tako se lista i čita ova lijepo ukoričena knjiga.

Iščitavanje knjige prikazat ću s nekoliko spoznajnih činjenica iz prikaza djela i opusa Frane Gotovca. O procesu nastanka njegova opusa, načinu projektiranja i smještaju objekta u prostor. O mislima koje naviru čitajući djelo Vesne Perković-Jović.

1. Franin život i rad putokaz je studentima i mladim arhitektima danas, rođenim poslije njegove smrti. Respektirati svoje nasljeđe i prirodu života kao preduvjet novom buđenju svijeta. Svjestan kreativne moći, Frane je držao konce života u SVOJIM RUKAMA. Ništa nije očekivao od drugih. Družio se sebi sličnima, koje je volio i respektirao. Snalazio se u svim nedaćama na svojstven način u sredini s kojom je bio na oprezu!
2. Za razumijevanje djela Frane Gotovca dobro je znati da je on osoba s VIŠE ZANATA. Stripaš, esejist i teoretičar prostora. Arhitekt i urbanist proizašao iz „sredozemne graditeljske mudrosti.“ Imao je sposobnost djelovati na više mjesta. Kreirajući djelo i gradeći branio se od nasrtaja malograđanštine.
3. Bio je rječiti pripovjedač, poznavatelj svakog kutka grada i njegova kulta hrane. Mediteranac pun životne volje kreirao je boravište za svoje mediterance. Izražavajući se ŽESTINOM MEDITERANA, igrom svjetla i sjene što se tiče cjeline djela i u detalju: lođa u stanu, ljetna kuhinja u kući za odmor, konstrukcija kamina i kako s njim, brisoleji, čvrsti prozori pri naletima stalnog vjetrova ovog podneblja.
4. Tijekom života provocirao je niz događanja na slavu Splita, s Marjanom, i njegova prostornog akvatorija istinske prirode. U tom ambijentu, realizirao je niz građevina snažnih dimenzija, kojima je konsolidirao postojeću strukturu grada. Realizirao je i manje objekte razasute akvatorijem, uronjene u krajolik: KRISTALI VEDRINE. Jedni i drugi objekti Frane Gotovca nastali su kreativnim procesom mineralizacije prostora, pasionski izražavajući volju i strast za arhitektonske oblike.
5. Nadalje, knjiga je temeljito znanstveno djelo u opisu splitske gradogradnje. Nasuprot zatvorenog prostora povijesnog grada, iščitavamo da je naše doba DOBA BESKONAČNOG PROSTORA. Prostiranje grada uočiti ćemo boraveći u prostorijama Franina djela. Vanjsko postaje unutarnje, a unutarnje se prostire u eksterijer. (Stanovi u objektu Kineskog zida i objekt Poliklinike).
6. U knjizi se izdvaja lijep prikaz Franina strukturiranja i oblikovanja stambene arhitekture s mnogim projektnim inovacijama u rasporedu prostora. U tom pogledu, kao i u domeni tehničkih datosti, djelo pripada INTELIGENTNIM KONSTRUKCIJAMA. Stan je izvorno „Stričićev“ crtež tlocrta, a betonsku konstrukciju građevine arhitekt dematerijalizira u živu igru svjetla i sjene, corbusierovski.
7. Knjiga potvrđuje da je djelo Frane Gotovca odlučno i snažno. Iščitavamo da je bio MAJSTOR ODNOSA U PROSTORU. Građevine je postavio u prostor i vrijeme centurija, ili u odnosu na Dioklecijanovu palaču. O palači govori da posjeduje „os svijeta“ zato što je to izvorna građevina iz koje je rođena buduća europska kultura zapada. (sportsko-stambeni kompleks na Poljudu i objekti Splita 3.)
8. Iz djela Frane Gotovca može se puno naučiti o geometriji prostora. „Čvrsto se u prostoru sukobljavaju stvari.“ Za dražesno rasprostiranje grada, govori da ima više Splita, a on ima više mora. (Splitski kanal i Kaštelanski zaljev) Za Split 3, postavljen u geometriju centurija, govori da je to KOLEKTIVNO DJELO DRUŠTVA, predvođeno objektom „Krstarice“, postavljene u paraleli s osi Dioklecijanove palače.
9. Iz knjige se vidi da je stadion Hajduka na Poljudu također „kolektivno djelo“, nastalo iz Gotovčevih dugogodišnjih istraživanja prostora u vezi IZBORA LOKACIJE za građenje stadiona. Iz tog rada se izrodio rad arhitekta Magaša, stadion s pogledom na Marjan „bez kojeg bi Split bio ćelav.“
10. Frane Gotovac je spajao različitosti u prostoru. Parafrazirajući civilizacijske odnose Kontinenta i Mediterana, poslužila bi sintagma GORKOG PELINA, za sve ono što narušava odnose tih prostora. Kao „iskusni as“ nije zanemarivao Zagreb, pomažući mladim arhitektima da slobodno dišu svoj zanat prema projektu EUROPAN. Govorio je „Zagrebačka gora i Savska udolina su vaše more“. Kulturna poveznica Splita i Zagreba urodila je imenovanjem ulice Vijenac Frane Gotovca u naselju Dugave 1992. To je kulturni čin zagrebačkog podneblja, a povezivanje imenovanja ulice s politikom bilo bi neumjesno.

U ZAKLJUČKU:

Knjiga Vesne Perković-Jović je svjedočanstvo kulture aorista, koje ima snagu jer je objavljeno u javnosti. Promocijom u Društvu i distribucijom spremno preobražava naše društvo i vrijeme u nešto treće.

U doba sve veće birokratizacije i kompjutorske konzumerizacije znanja u arhitekturi i urbanizmu, ova knjiga je značajno edukativno štivo za mlade arhitekta. Također, knjiga je klijalište za daljnja istraživanja djela i opusa Frane Gotovca, prema novoj arhitekturi 21. stoljeća.

Hvala Vesni Perković-Jović što nam je svojim djelom prezentirala, ne samo opus Frane Gotovca, već i sebe kao istinskog znanstvenika i profesora Arhitektonskog fakulteta u Splitu.

Kojeg li sjajnog djela, koje li lijepe knjige!

U počast autorici za priču o djelu Frane Gotovca.

„HVALA POD STARE DANE“, pjesma Walt Whitmana iz zbirke poezije „Vlati trava“

Zagreb, ožujak 2016.

Selma Uškrs,

I. Čižmek

I. ČIŽMEK